

Received / Makale Geliş Tarihi 18.03.2024
Published / Yayınlanma Tarihi 30.06.2024
Volume (Issue) Cilt (Sayı) 8 (43)
pp / ss 773-780

Review Article / Derleme Makale
10.5281/zenodo.12603726
Mail: editor@pejoss.com

Nigar Coşar Dilber

<https://orcid.org/0000-0001-5908-2504>

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Bölümü, Ankara / TÜRKİYE

Okul Spor Kulüplerindeki Zorluklar ve İyileştirme Yolları

Challenges and Improvement Strategies in School Sports Clubs

ÖZET

Bu makale, okul spor kulüplerinin karşılaştığı zorlukları ve bu zorlukların üstesinden gelmek için önerilen iyileştirme yollarını inceler. Spor, tarih boyunca toplumların sosyal yapılarında kritik bir rol oynamıştır. Okul spor kulüpleri, öğrencilerin sağlıklı, aktif ve sosyal bireyler olarak gelişimlerine katkıda bulunur. Ancak, yasal düzenlemeler, müfredat kısıtlamaları, yetersiz finansman, düşük katılım oranları, spor yöneticilerinin tutumları, personel ve ekipman eksiklikleri, tesis yetersizlikleri ve zaman yönetimi gibi çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadırlar.

Bu zorlukların aşılabilmesi için önerilen iyileştirme yolları arasında spor kulüplerine daha fazla finansal destek sağlanması, okul yönetimlerinin spor kulüplerini tanıtarak öğrenciler arasında ilgiyi artırması, ve antrenman saatlerinin öğrencilerin ders programlarına uygun hale getirilmesi yer almaktadır. Ayrıca, mevzuat ve müfredatın çağın gereklerine uygun olarak güncellenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu şekilde, okul spor kulüpleri gençlerin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerine önemli katkılar sağlayabilir ve sağlıklı yaşam tarzlarını benimsemelerine yardımcı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Okul spor kulüpleri, eğitim, spor

ABSTRACT

This article examines the challenges faced by school sports clubs and proposes improvement strategies to address these challenges. Sports have played a critical role in the social structures of societies throughout history. School sports clubs contribute to the development of healthy, active, and social individuals among students. However, they encounter various challenges, including legal regulations, curriculum restrictions, insufficient funding, low participation rates, attitudes of sports administrators, lack of personnel and equipment, inadequate facilities, and time management issues.

Proposed improvement strategies to overcome these challenges include providing more financial support to sports clubs, increasing interest among students through promotion by school administrations, and adjusting training schedules to fit students' academic timetables. Additionally, updating legislation and curricula to meet contemporary needs is emphasized. By addressing these issues, school sports clubs can significantly contribute to the physical, mental, and social development of young people and promote healthy lifestyles.

Keywords: School sports clubs, education, sports

1. GİRİŞ

Teknolojinin hızla ilerlemesiyle birlikte, bedensel aktivitelerin toplum üzerindeki önemi giderek artmaktadır. Spor, toplumsal kaynaşma, bireysel uyum ve uluslararası ilişkiler açısından büyük önem taşımaktadır. Sanayileşmenin artmasıyla birlikte boş zamanın artması, insanların fiziksel, zihinsel, ruhsal, kültürel ve sosyal açılardan daha sağlıklı bir yaşam sürmelerini sağlamak için vazgeçilmez olan beden eğitimi ve spor aktivitelerinin önemini daha da artırmıştır.

Spor, çağdaş insanların karşılaştığı risklere karşı aktif bir çözüm sunar. Modern yaşamın getirdiği streslerden uzaklaşmak için ideal bir ortam sağlar ve sağlıklı yaşam tarzını teşvik eder. Aynı zamanda koruyucu tıbbı da destek olur ve boş zamanları verimli bir şekilde değerlendirmeye yardımcı olur. Spor, genel olarak beceri geliştirme, sosyalleşme, rekabet, kurallara dayalı bir aktivite olarak görülse de, spor bilimcilerin yaklaşımlarına göre farklı tanımlamaları bulunmaktadır. Basım ve Argan (2016) sporu, rekreasyonel bir boş zaman etkinliği olarak, heyecan ve yarışma boyutlarıyla birlikte fiziksel ve bedensel bir aktivite olarak nitelendirirler. Yetim (2014) ise sporu, bireyin sağlığını fizyolojik ve psikolojik açıdan geliştiren, zihinsel ve motorik yetilerini artıran, sosyalleşmeyi sağlayan biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgu olarak tanımlar. Başka bir ifadeyle, spor Kılıçgil'in (1985) de belirttiği gibi, bireysel veya grup halinde gerçekleştirilen, özgün kuralları olan, genellikle yarışmaya dayanan bir etkinlik olup, bedensel ve zihinsel yeteneklerin gelişimine katkı sağlayan eğitici ve eğlendirici bir uğraştır.

Spor, gençler ve çocuklar için yalnızca fiziksel sağlıklarını desteklemez aynı zamanda disiplin, takım çalışması ve iş birliği becerileri, liderlik yetenekleri, adil rekabet, saygı ve sorumluluk duygusu gibi önemli ahlaki ve toplumsal değerleri de geliştirir. Bu temel değerler, öğrencilerin karakter gelişimi, kişisel ve sosyal ilişkileri üzerinde derin etkiler bırakır ve eğitim sürecinde edindikleriyle toplumda aktif ve değerli bireyler olmalarını sağlar. Eğitim, sadece belirli bir zaman diliminde ve mekanda gerçekleşen deneyimlerle sınırlı değildir; aksine, hayatımızın tüm alanlarını kapsayan sürekli bir öğrenme ve gelişme sürecidir. Eğitim, hem okul içindeki derslerle hem de günlük yaşamda karşılaşılan deneyimlerle şekillenir. Bireylerin yaşantılarındaki değişimler ve bu değişimlerin yarattığı etkiler, insanların zihinsel, fiziksel, duygusal ve ahlaki yönden gelişimini etkiler ve biçimlendirir (Karaküçük, 1999). Bu bağlamda, sporun öğrencilere sağladığı faydalar, eğitimin temel hedefleriyle güçlü bir ilişki içindedir. Spor, öğrencilerin karakter gelişimi, sağlık ve fiziksel aktivite alışkanlıkları, sosyal becerileri ve rekabetçi ruhu gibi alanlarda önemli kazanımlar sağlar. Bu kazanımlar, eğitimin amaçları olan bireyin bütünsel gelişimi, toplumsal uyum ve sorumluluk duygusu gibi temel unsurları destekler ve güçlendirir.

Eğitim, toplumların gelişiminde önemli bir rol oynamakla birlikte, bireylerin yeteneklerini keşfetmelerine yardımcı olan temel bir unsurdur. Eğitimi, bireylerin ve toplumların yaşam standartlarını yükseltmek, belirli becerilere, değerlere ve bilgilere sahip olmalarını sağlamak ve bu bilgi birikimini gelecek nesillere aktarmak amacıyla gerçekleştirilen faaliyetler olarak tanımlayabiliriz (Yolcu, 2020). Bu açıdan bakıldığında, eğitim bireylerin toplumsal kimliklerini, inançlarını ve yaşam anlayışlarını güçlendiren önemli bir araç olarak öne çıkar. Eğitim, kişilerin yaşadığı toplum içinde değerli kabul edilen yeteneklerini, tutumlarını ve diğer davranış biçimlerini geliştirdikleri süreçleri içerir (Bilge, 1989). Ayrıca, eğitim bulunduğu toplumun siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel yapılarından etkilenerek şekillenir (Oğuzkan, 1993). Bu bağlamda, eğitim bireyleri toplumsal yaşama hazırlayarak, onların bilgi ve becerilerini kullanarak topluma katkıda bulunmalarını sağlar.

Eğitim, belirli bir hedefe yönelik faaliyetleri içerir ve bu faaliyetler genellikle eğitim kurumları olarak bilinen okullarda gerçekleşir. Okullar, toplumsal yaşamda planlı ve düzenli eğitimin gerçekleştirildiği yerler olarak önemli bir rol oynarlar (Bilen, 2002). Ancak eğitim sadece okullarla sınırlı değildir; aksine, yaşam boyu süren ve farklı alanlarda gerçekleşen bir süreçtir. Okullar, çocukların ailelerinden aldıkları kültürel, ahlaki ve geleneksel değerleri çevre etkisiyle birleştirerek geliştirmeleri için önemli bir ortam sunarlar. Okul eğitiminin temel görevi, öğrencileri toplumla uyumlu ve faydalı bireyler haline getirmektir. Bu süreçte, çocukların toplumsal ve çevresel ilişkilerinde daha girişimci ve istenen davranışlarda bulunmaları hedeflenir (Yapan, 2007). Eğitimin genel amacı, nitelikli insan gücü yetiştirmektir. Nitelikli insan gücü, bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal açıdan sağlıklı ve yeterli olan bireyleri ifade eder. Bu doğrultuda beden eğitimi ve spor, eğitimin önemli bir parçasıdır. Beden eğitimi, bedensel etkinlikler aracılığıyla eğitimin sağlanmasıdır. Toplumu oluşturan bireylerin bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yeteneklerinin milli amaçlar doğrultusunda geliştirilmesi ve yönlendirilmesinde en etkin araçlardan biridir (MEB, 2019).

Spor eğitimi, insanın genel gelişiminde hayati bir rol oynar. Beden eğitimi ve spor, araştırma yapma yeteneğini güçlendirir, problemleri çözme kabiliyetini artırır ve kavramların gelişimini destekler. Aynı zamanda, bilişsel fonksiyonları harekete geçirir. Temel hareketlerin öğrenimi, küçük ve büyük kasların gelişimine katkı sağlar ve kas koordinasyonunu artırır. Bu da bedensel farkındalığı artırır ve fiziksel uyum sağlar, böylece yaşam boyu spor yapma alışkanlığının temellerini oluşturur. Sosyal becerilerin gelişimi üzerinde de büyük etkisi vardır. Spor, olumlu benlik algısını güçlendirir, empati yeteneğini artırır ve diğer insanların haklarına ve farklılıklarına saygı duymayı öğretir. Ayrıca, karşılaşılan zorluklarla başa çıkma yeteneğini geliştirir, işbirliği ve takım çalışması gibi toplumsal becerilerin gelişimine katkıda bulunur.

Toplumlar, sağlıklı bir yaşam tarzını teşvik etmek için beden eğitimi ve sporun önemini erken anlamışlardır. Bu nedenle, bu faaliyetleri düzenli bir şekilde yapmak için gerekli altyapıyı oluşturmuşlar ve bilimsel yaklaşımlara dayalı organizasyonlarla desteklemişlerdir. Beden eğitimi ve spor alanında yapılan yatırımlar ve örgütlü faaliyetler, sağlıklı toplumların oluşmasına önemli katkılar sağlamıştır. Fakat çocuklar ve gençler için hareket ve oyun ihtiyacını karşılamak üzere okullarda verilen beden eğitimi ve spor dersi, bu ihtiyacı tam olarak karşılamada yetersiz kalmaktadır. Bu derslerde doyum sağlayamayan öğrenciler, ders saatleri dışında düzenlenen spor etkinliklerine katılmayı tercih etmektedirler. Bu bağlamda, okul sporları; öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerindeki eksikliklerini gidermek ve daha tatmin edici bir spor deneyimi sunmak amacıyla önemli bir rol üstlenmektedir.

Okul sporları, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yönetilen ve resmi spor yarışmalarını organize eden bir yapıdır. Bu yapı, spor etkinliklerinin geniş kitlelere ulaştırılmasını sağlarken aynı zamanda yetenekli sporcuların keşfedilmesi ve geliştirilmesi amacıyla çeşitli kurslar düzenler. Yıllık faaliyet programlarını oluşturarak etkinlikleri planlar ve bütçeyi yönetir. Ulusal ve uluslararası düzeydeki spor organizasyonlarına katılımı sağlamak için gerekli yönergeleri hazırlar ve bu sürecin başarılı bir şekilde yürütülmesini koordine eder (MEB,2019). Okul sporları, genellikle yarışmalar, müsabakalar, fiziksel uygunluk etkinlikleri ve açık hava etkinlikleri gibi çeşitli aktivitelerle gerçekleştirilir. Bu etkinlikler, öğrencilerin gönüllü katılımıyla düzenlenir ve geniş katılımcı tabanına hitap eder. Okul sporları, çeşitli yetenek ve beceri seviyelerine sahip bireyler için yarışma ve çeşitli fiziksel etkinlikler sunar. Okul içi yarışmalar, eğitim kurumlarının kendi sınırları içinde veya dışında gerçekleşen spor etkinliklerini kapsar. Spor kulübü etkinlikleri ise okul içinde ve dışında yapılan yarışma ve müsabakalar arasında yer alır (Bucher, 1987).

Bu çerçevede de okul spor kulüpleri, çocuk ve gençlerin okul ve ev dışında geçirdikleri zamanı, olumlu ve hareketli etkinliklere yönlendirmek amacıyla önemli bir role sahiptir. Bu kulüpler, genç neslin pozitif ve aktif yaşam tarzlarına yönelmelerini teşvik etmekte ve bu doğrultuda faaliyetler düzenlemektedirler. Bu hedefler, öğrencilerin enerjilerini sağlıklı aktivitelerle değerlendirmelerine yardımcı olmak ve olumlu sosyal etkileşimleri desteklemektir. Okul spor kulüpleri, öğrencilerin okul dönemi içinde veya dışında çeşitli spor dallarında faaliyet göstermelerini sağlayan örgütlü yapılanmalardır. Bu kulüpler, genellikle öğrencilerin ilgi duydukları spor branşlarında antrenman yapmalarını, turnuva ve müsabakalara katılmalarını sağlar. Aynı zamanda, kulüpler gençlerin fiziksel aktivite alışkanlıklarını teşvik eder, sosyal becerilerini geliştirir ve takım ruhunu pekiştirir. Kulüpler genellikle okul bünyesinde veya okula yakın spor tesislerinde faaliyet gösterir ve öğrencilerin spor yapma imkanlarını artırarak sağlıklı yaşam tarzını teşvik ederler.

Özetle okul spor kulüpleri, okul içinde spor dallarını tanıtarak ve geliştirerek öğrencilerin spor yapma alışkanlıklarını teşvik etmeyi ve sağlıklı yaşam biçimlerini desteklemeyi amaçlarlar. Ayrıca, spor organizasyonları düzenleyerek öğrencilerin rekabetçi ruhlarını geliştirirler ve spor alanındaki yeteneklerini sergileme imkanı tanır. Bu kulüpler, okul yönetimlerinden aldıkları izinlerle çeşitli kurslar, seminerler ve benzeri sportif etkinlikler düzenleyerek öğrencilerin sporla ilgili bilgi ve becerilerini artırmayı hedeflerler. Ancak, bu görevleri yerine getirirken spor sisteminin sağlıklı şekillenmesi ve iyileştirilmesi için karşılaştıkları çeşitli zorluklarla da mücadele etmek zorundadırlar. Mevzuat ve müfredat kaynaklı sorunlar, tesisleşme ve tesis kullanımına yönelik sorunlar, idari ve yetki sorunları, mali ve finansal zorluklar ile örgütsel ve personele ilişkin sorunlar, okul spor kulüplerinin karşılaştığı başlıca zorluklar arasındadır. Bu zorlukları aşmak ve öğrencilere en iyi spor deneyimini sunabilmek için kulüpler, sürekli olarak çözüm odaklı yaklaşımlar geliştirmekte ve işbirliği içinde çalışmaktadırlar.

2. MEVZUAT ve MÜFREDAT KAYNAKLI SORUNLAR

Bir idari yapı, bürokrasi ile var olur. Mevcut anayasa, uluslararası antlaşmalar, kanunlar, olağanüstü hal cumhurbaşkanlığı kararnameleri (OHCK), cumhurbaşkanlığı kararnameleri, yönetmelikler, yönergeler, tebliğler, genelgeler ve talimatlar mevzuat kapsamına girmektedir. Okulların işleyişi de bu mevzuat unsurlarına bağlı olarak gerçekleştirilmektedir. Eğitim-öğretim sürecinin okul içinde ve okul dışında etkili

ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi, bu unsurların çağın ve zamanın değişen şartlarına uygun olarak detaylı ve eksiksiz bir şekilde düzenlenmesine bağlıdır. Aksi takdirde, mevzuattaki eksiklikler ve belirsizlikler, yetki karmaşası yaratarak sürecin sağlıklı bir şekilde işlemesine engel olacaktır.

Okullar arası spor yarışmaları, fiziksel etkinlikler ve oyunlar, Bakanlık mevzuatı, uluslararası oyun kuralları, spor federasyonları ve Uluslararası Okul Sporları Federasyonu (ISF) mevzuat ve talimatları esas alınarak gerçekleştirilmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın spor eğitimi konusundaki temel amacı, "sporu yaşam için vazgeçilmez bir ihtiyaç olarak benimseyen ve gören bir toplum yetiştirmek, sadece şampiyonlar yetiştirmek değil, sağlıklı bir topluma sahip olmak için spora erken yaşlarda başlamanın gereğine inanarak çalışmalarını sürdürmek" şeklinde belirtilmiştir (MEB,2024). Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM), Türkiye'de spor faaliyetlerinin merkezinde yer almakta olup, birçok görev ve sorumlulukları arasında spor eğitimi faaliyetleri en önemli yerlerden birini tutmaktadır (GSGM, 1993). Buna ek olarak, özerk spor federasyonları ve diğer spor eğitimi veren kurum ve kuruluşlar da spor eğitimi konusunda çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır.

Beden eğitimi dersinin, toplum genelinde spor yapma alışkanlığının kazandırılmasında ve sporun bir yaşam felsefesi olarak benimsenmesinde önemli bir rol oynadığı gerçeği göz ardı edilemez. Eğitim sistemi, değerleri kazandırma amacına yönelik işlevini, öğretim programlarını da kapsayan geniş bir eğitim programı aracılığıyla gerçekleştirir. Eğitim programı; öğretim programları, öğrenme-öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler ve mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulmaktadır. Bu doğrultuda, öğretim programları insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmış olup, her yaş dönemindeki bireylerin gelişim özellikleri dikkate alınarak destekleyici önlemler alınmasını önermektedir.

Beden Eğitimi ve Oyun ile bedeb eğitimi ve spor dersleri, temel eğitim ve ortaöğretim seviyelerinin tüm kademelerinde, öğrencilerin fiziksel aktiviteler ve spora katılımını teşvik eden, bu süreçte bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal becerilerinin gelişimine katkıda bulunan kapsamlı bir eğitim sürecini içermektedir. Bu eğitim sürecinde, öğrencilerin yaş grupları, hazırbulunuşluk düzeyleri, ilgi alanları ve beklentileri gibi faktörler dikkate alınmalıdır. Dersin planlaması, öğrencilerin yaşlarına ve fiziksel özelliklerine uygun fiziksel aktiviteler ve spor dallarına katılımlarını sağlayacak şekilde yapılmalıdır.

Beden eğitimi ve oyun ile beden eğitimi ve spor dersleri ülkemizde, ilköğretim okulları programında zorunlu ders olarak yer almakta, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda dersler sınıf öğretmenleri tarafından, üst sınıflarda ise branş öğretmenleri tarafından işlenmektedir. Günümüzde bu dersler Milli Eğitim Bakanlığı'nın danışma ve inceleme organı olan Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 19.01.2018 tarih ve 7 sayılı kararı ile "İlköğretim Okulları Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Öğretim Programları" yine 13.01.2018 tarih ve 6 sayılı kararı ile "İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları" (TTKB, 2018) çerçevesinde uygulanmaktadır.

Ders içi ve ders dışı öğrenme süreçlerinin organize edilmesinde ve bu süreçlerde kalite ve verimliliğin korunmasında önemli bir rol oynayan programların sürekli olarak geliştirilmesi gerekmektedir. Eğitimin içeriği, bilim ve teknolojiye yenilikleri takip ederek güncellenmelidir. Programların yeterince güncellenmemesi veya öğrencilere uygun olmayan aktivitelerin seçilmesi, öğrencilerin derslere olan ilgisini azaltabilir. Bunun yanı sıra, derslerin verilmiş şekli ve sıklığı gibi faktörler de öğrencilerin beden eğitimi ve spor konusundaki motivasyonunu etkileyebilir. Bu sorunlar çözülmedikçe, programların hedeflenen etkileri tam olarak sağlanamayabilir.

Fiziksel aktiviteye ayrılan zamanın yetersizliği de önemli bir konudur. Öğrencilerin günlük programlarında yeterli zamanı ayıramamaları, beden eğitimi ve spor derslerine katılımı ve başarısını olumsuz etkileyebilir. Ders içeriklerinin sadece belirli sporları veya aktiviteleri kapsaması, öğrencilerin çeşitli sporları deneyimleme ve farklı yeteneklerini geliştirme fırsatını azaltabilir. Bu tür kısıtlamalar, öğrencilerin beden eğitimi ve spor alanındaki geniş perspektifi kazanmalarını engelleyebilir. Sonuç olarak, okul spor kulüplerinin müfredat kaynaklı sorunları arasında, öğrencilerin akademik dersleriyle spor kulüpleri faaliyetlerinin zaman zaman çakışması, yeterli zaman ve kaynak ayrılması, spor kulüpleri faaliyetleriyle müfredat arasında entegrasyon sağlanamaması gibi hususlar yer almaktadır. Bu sorunların giderilmesi, programların daha etkili ve kapsamlı olmasını sağlayarak öğrencilerin beden eğitimi ve spor alanında daha geniş bir perspektif kazanmalarına katkıda bulunacaktır.

Spor bilimleri ile ilgili yapılan akademik çalışmaların, Milli Eğitim Bakanlığı ve ilgili kurumlar tarafından yeterince takip edilmemesi, spor alanındaki mevzuatın temel zayıflıklarına yol açabilir. Bu durum, spor bilimleri ile eğitim politikaları arasındaki uyumsuzluğu artırarak yeni sorunların ortaya çıkmasına neden

olabilir. Dolayısıyla, spor bilimleri ve Milli Eğitim Bakanlığı arasındaki işbirliğini güçlendirecek ortak projelerin ve çalışmaların geliştirilmesi ve etkin bir şekilde yönetilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu sayede, sporun toplumda daha etkin bir rol oynaması ve gençlerin sağlıklı bir yaşam tarzını benimsemesi desteklenebilir.

3. TESİSLEŞME ve TESİS KULLANIMINA YÖNELİK SORUNLAR

Okul spor kulüplerinin tesisleşmesi, sporun gelişimine yönelik kritik bir faktördür ve ulusal spor hedeflerine ulaşma ve uluslararası spor başarılarının elde edilmesi için önemlidir. Ne yazık ki, pek çok okul spor kulübü, gereken spor tesislerine yeterince erişim sağlayamamaktadır. Özellikle futbol, basketbol, voleybol, tenis gibi farklı spor dalları için özel alanlar veya ekipmanlar eksikliği sıkça karşılaşılan bir sorundur. Ayrıca, var olan tesislerin bakımı, güvenliği, konforu ve akustik özellikleri gibi unsurlar da büyük önem taşımaktadır. Eğer spor tesisleri yeterince bakım görmüyorsa, havalandırma, temizlik ve güvenlik gibi temel gereksinimler karşılanamıyorsa, öğrencilerin spor deneyimi olumsuz etkilenir. Bazı durumlarda, spor tesisleri okul binasından uzakta yer aldığından öğrencilerin tesislere ulaşımı ve spor aktivitelerine katılımı zorlaşabilir. Bunun yanı sıra, spor yapmak için gerekli ekipmanların yetersizliği veya eksikliği de öğrencilerin spor yapma olanaklarını sınırlayabilir. Örneğin, futbol topu, basketbol potası, tenis raketi gibi temel ekipmanların sağlanamaması, öğrencilerin spor yapma motivasyonunu ve deneyimini olumsuz etkileyebilir. Bu nedenlerle, okul spor kulüplerinin tesisleşmesi ve spor altyapısının güçlendirilmesi, gençlerin spor yapma isteğini artırarak sağlıklı yaşam tarzlarını benimsemelerini teşvik edebilir ve ulusal spor başarılarına katkı sağlayabilir.

Bu basamakta yer alan sorunların çözümü için okul yönetimleri, yerel yönetimler, eğitim bakanlıkları ve sivil toplum kuruluşları işbirliği yaparak çeşitli projeler geliştirebilir. Özel bağışlarla veya kamu fonlarıyla spor alanları inşa edilebilir, var olan tesislerin bakımı için düzenli kaynaklar tahsis edilebilir, spor kulüpleri veya federasyonlarla ortak projeler yürütülebilir.

4. MALİ ve FİNANSAL SORUNLAR

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı eğitim ve öğretim kurumları içinde yer alan okul spor kulüpleri, belirlenen mali kaynaklar doğrultusunda hedeflerine ulaşabilirler. Okul spor kulüplerinin gelirleri, kurumları tarafından belirlenen yönergeler çerçevesinde belirlenir ve bu gelirler, okulların yaşamsal fonksiyonlarını destekler. Mevcut finansal kaynaklar, okulların çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak, gelişimlerini sağlamak ve yenilikçi faaliyetlerde bulunmak için kullanılır. Bu kaynaklar; devlet ödenekleri, döner sermaye gelirleri ve bağışlar gibi kaynaklar aracılığıyla temin edilir. Finansal kaynakların yeterli düzeyde olması, okulların gelişimini ve sunulan hizmet kalitesini artırabilmesi için önemlidir.

Okulların, finansal kaynak yetersizliği ya da sınırlı bütçesinin olduğu bilinen bir gerçektir. Bu yüzden okul spor kulüpleri bir takım kısıtlamalarla karşılaşabilir. Ekipmanlar, dışarıdan gelen antrenörlerin maaşları, seyahat masrafları, müsabakalar için gerekli malzeme ve özel tesislerin teminindeki harcamalar için yeterli kaynağın olmaması sorun yaratır.

Okul spor kulüpleri gelir getirici faaliyetlerinin yokluğu veya azlığı nedeniyle bir spor faaliyetinin gerçekleştirilmemesi düşünülemezden, alternatif finansal kaynaklar bulmak ve mevcut kaynakları etkin bir şekilde kullanmak büyük önem taşır. Bu bağlamda, kulüplerin etkin bir bütçe yönetimi yapması, gelir artırıcı faaliyetlere yönelmesi ve sponsorluk fırsatlarını değerlendirmesi gereklidir. Ayrıca, velilerden gelen katkılar, okul yönetimi ve yerel toplulukların desteği de spor kulüplerinin mali açıdan güçlenmesine yardımcı olabilir. Tüm bu adımların bir arada değerlendirilmesiyle, okul spor kulüpleri daha sağlam bir finansal temele sahip olabilir ve spor faaliyetlerini sürdürebilirler.

5. ÖRGÜTSEL ve PERSONELE İLİŞKİN SORUNLAR

Sporun, toplumda olumlu etkilerinin kabul edilmesi, onun kamu yararına bir kamu hizmeti olarak görülmesini sağlamıştır (Gök ve Sunay, 2010). Bu durum, sporun geniş kitleleri etkileyen ve ilgilendiren bir alan olmasıyla yakından ilişkilidir. Sporun etkin ve verimli bir şekilde yönetilmesi, örgütsel ve hukuki bir çerçeve içinde düzenlenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda, sporun bireysel ve toplumsal açıdan önemli işlevlere sahip olması, devletleri sporu geliştirmek ve yaygınlaştırmak için etkin ve verimli bir yapı oluşturma sorumluluğuyla karşı karşıya bırakmaktadır (Erten, 2006).

Okulun örgütsel yapısı, okulun içinde nasıl organize olduğunu, görevlerin nasıl dağıtıldığını ve kararların nasıl alındığını belirler. Bu yapının temelinde, okul yönetimi, öğretmenler, öğrenciler ve idari personel arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi yer alır. Okul yönetimi ve liderlik, akademik ve eğitim programlarının yürütülmesi, öğretmenlerin ve öğrencilerin yönlendirilmesi, destek hizmetlerinin sağlanması ve idari

personelin yönetimi gibi alanlarda rol oynar. Eğitim politikaları ve karar alma süreçleri ile veliler ve toplum katılımı da bu örgütsel yapının önemli bileşenleridir. Bu bileşenler bir araya geldiğinde, okulun örgütsel yapısı oluşur. Bu yapı, okulun vizyonu ve misyonu doğrultusunda şekillenir ve okulun amaçlarını ve hedeflerini gerçekleştirmek için gerekli olan organizasyonel yapıyı sağlar.

Eğitim, sporun en büyük halkalarından birisidir. Öğrencilerin okullarda sporla tanıştıkları ilk andan itibaren, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda bilinçli bir şekilde yönlendirilerek, bu branşlara katılımlarının olumlu bir hale getirilmesi mümkündür. Okullarda gerçekleştirilen spor faaliyetleri, öğrencilerin hayata bakış açılarını değiştirmekte ve gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. Sağlıklı bir spor ortamının oluşturulabilmesi, yönetim ve organizasyonların yanı sıra, bu sistemi yönlendirecek ve geliştirecek bilgi birikimine sahip uzman kişilerin varlığını gerektirmektedir.

Tüm okul türlerinde, spor kulüpleri ve etkinlik programları, her öğrencinin beceri ve yeteneklerine uygun olarak hazırlanan ve bu yeteneklerin gelişimini hedefleyen yapılarıyla devam etmektedir. Bu yapılar, farklı iç ve dış etkenlere cevap verebilme yeteneğine sahip olmalıdır, bu da yönetim sürecindeki bazı fonksiyonların ilgili kişiler tarafından yerine getirilmesini gerektirir. Her yönetim seviyesi, yöneticilerden teknik, beşeri ve kavramsal beceriler bekler. Spor yöneticileri, bireyler arası ilişkileri yönetme, bilgi sahibi olma ve karar alma gibi çeşitli rolleri üstlenmelidir. Bucher ve Krotee (2002) yönetimin bir sanat olduğunu ve hızla bir bilim haline geldiğini belirtirken, bu bilimsel yaklaşımın bu alanda herkes için önemli olduğunu vurgular.

Eğitim sisteminde önemli bir role sahip olan yöneticiler kendilerini geliştirmeye eğilimli ve yeniliklere açık olmaları gerekmektedir. Yaratıcı ve yenilikçi olmaları, yetiştirdikleri, yani biçimlendirdikleri öğrencilerde de bu özelliklerin varlığını beraberinde getirecektir. Ayrıca, yöneticilerde günümüz koşullarının talep ettiği entelektüel birikimi barındırması en azından yönetimin sorunsuz yaşama şansını artıracaktır. Özellikle yönetim bilimleri bağlamında, zaman yönetimi, stratejik yönetim, süreç yönetimi, insan kaynakları (İKY), bilgi teknolojileri yönetimi (BT), finansal yönetim, çatışma yönetimi, stres yönetimi, değişim yönetimi, operasyonel yönetim ve kriz yönetimi gibi konuların bilgisi, süreçte ortaya çıkabilecek sorunların en aza indirilmesi ve gelişimin sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu konulara hakimiyet, yönetim süreçlerinin daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine olanak tanır ve örgütsel başarının artırılmasına katkıda bulunur.

Bazı eğitim yöneticileri, sporu yalnızca fiziksel bir etkinlik olarak görmekte ve öğrencilerin akademik başarılarına doğrudan bir etkisi olmadığına inanmaktadır. Bu bakış açısı, sporun zihinsel, duygusal ve sosyal gelişim üzerindeki önemini göz ardı eder. Spor aktivitelerini ikinci plana atarak, sporun öğrencilerin genel gelişimine olan katkılarını sınırlamaktadır. Bu tür düşünce ve davranışlar, sporun önündeki engellerden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Oysaki eğitim yöneticileri, spor kulüplerinin öğrencilerin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimine önemli katkılar sağladığını anlamalı ve bu değerleri vurgulayarak toplumsal değerlerin gelişimine destek olmalıdır. Okul yöneticileri, spor kulüplerinin öğrencilere kazandırdığı adil oyun, centilmenlik, dayanışma ve empati gibi değerleri göz önünde bulundurarak, öğrencilerin disiplin, liderlik, takım çalışması ve problem çözme becerilerini güçlendirmelerine yardımcı olmalıdır.

6. OKUL SPOR KULÜPLERİNE İLİŞKİN DİĞER SORUNLAR

Okul spor kulüpleri, çeşitli yarışmalar, müsabakalar ve organizasyonlar sırasında bir dizi temel zorlukla karşı karşıya kalmaktadır. Bu zorluklar genellikle kura çekimi ve fikstür planlaması, uygun müsabaka ortamlarının sağlanması, sağlık önlemlerinin alınması, güvenlik tedbirlerinin yeterliliği, müsabaka hakemlerinin nitelikleri ve ödül törenleri gibi konuları içermektedir. Ayrıca, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ile dışarıdan gelen antrenörlerin ulaşım, yolluk ve harcırah ödemeleri, konaklama ve yemek sorunları, izinlerle ilgili zorluklar, tükenmişlik sendromu yaşamaları ve uğraştıkları spor dalının gereksinimleri (araç-gereç, malzeme, yarışma, sporcu lisansı, tescil, vize işlemleri, doping vb.) ile ilgili talimat ve kuralların hazırlanması gibi teknik görevler de büyük önem taşımaktadır (Çolakoğlu ve Karaküçük, 2006).

Okul spor kulüplerinin karşılaştığı bu zorluklar, geniş bir yaklaşımla ele alınmalıdır. Kurumlar arası işbirliği ve destek, öğretmenlerin ve öğrencilerin spor etkinliklerine katılımını artırabilir ve bu zorlukların aşılmasına yardımcı olabilir. Ayrıca, spor etkinliklerinin düzenlenmesinde belirli standartlar belirlenmeli ve bu standartlara uyulması sağlanmalıdır. Bu şekilde, okul spor kulüplerinin etkili ve başarılı bir şekilde faaliyet göstermeleri sağlanabilir.

7. SONUÇ

Spor, insanlığın varoluşundan bu yana içinde barındırdığı evrensel bir fenomen olup, toplumların yapılanmasında önemli bir rol oynamıştır. Toplumsal yaşamın temel yapı taşlarından biri olan spor, insanları bir araya getirerek sosyalleşmelerini, dayanışma ruhunu geliştirmelerini ve ortak bir amacın etrafında birleşmelerini sağlayan kritik bir araçtır.

Sporun gelişimi, kulüp organizasyonları ile doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle okul spor kulüplerinin önemi genel olarak kabul edilir. Okul Sporları, toplumun üyelerinin sağlıklı, aktif, yetenekli ve üretken olmalarını destekleyerek, dengeli bir kişilik geliştirmek ve beden, zihin, duyu ve sosyal yeteneklerini milli amaçlara uygun olarak yönlendirmek için önemli bir araçtır. Aynı zamanda, çocukların ve gençlerin bedensel aktiviteye katılımlarını artırırken sosyal becerilerini de geliştirmelerine yardımcı olur. Ancak, bu kulüpler karşılaştığı çeşitli zorluklarla mücadele etmek durumundadır. Bu zorluklar arasında yasal düzenlemelerin ve müfredat kısıtlamalarının etkisi, yetersiz finansman, düşük katılım oranları, eğitim yöneticilerinin spor faaliyetlerine bakış açıları, personel ve ekipman eksikliği, tesislerin yetersizliği ve tesis kullanımıyla ilgili sorunlar, zaman yönetimi gibi faktörler bulunmaktadır.

Bu zorlukların üstesinden gelmek için çeşitli iyileştirme yolları önerilebilir. Öncelikle, okullar ve yerel yönetimler tarafından spor kulüplerine daha fazla finansal destek sağlanabilir. Bu destekle kulüpler, daha iyi ekipmanlar alabilir ve geniş katılım imkanları sunabilirler. Ayrıca, okul yönetimleri ve öğretmenler, spor kulüplerinin tanıtımını yaparak öğrenciler arasında ilgiyi artırabilirler. Bu tanıtım faaliyetleri, öğrencilere sporun ve rekabetin önemini vurgulayarak katılımı teşvik edebilir. Zaman yönetimi konusunda da iyileştirmeler yapılabilir; kulüpler, antrenman saatlerini ve etkinliklerini öğrencilerin yoğun ders programlarına uygun hale getirerek daha fazla öğrencinin spor kulüplerine katılmasını sağlayabilirler.

Sonuç olarak, okul spor kulüpleri gençlerin sağlıklı bir yaşam tarzı benimsemelerine ve sosyal yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olabilirler. Ancak, karşılaştıkları zorlukları aşmak için sürekli olarak iyileştirme çabalarına ihtiyaç duyarlar. Finansal destek, tanıtım faaliyetleri ve zaman yönetimi gibi faktörler üzerinde çalışarak bu kulüplerin etkinliğini artırmak mümkündür. Bu şekilde, okul spor kulüplerinin etkili ve başarılı bir şekilde faaliyet göstermeleri sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Basım, H. N., & Argan, M. (2016). *Spor yönetimi*. Detay Yayıncılık.
- Bilen, M. (2002). *Plandan uygulamaya öğretim*. Anı Yayıncılık.
- Bilge, N. (1989). *Türkiye’de beden eğitimi öğretmeninin yetiştirilmesi*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Bucher, C. A. (1987). *Management of Physical Education & Athletic Programs*. Times Mirror/Mosby College Publishing.
- Bucher, C. A., & Krotee, M. L. (2002). *Management of Physical Education and Sport* (12th ed.). McGraw-Hill Companies.
- Çolakoğlu, T., & Karaküçük, S. (2006). Beden eğitimi öğretmenlerinin okullarda uygulamada karşılaştıkları sorunlar üzerine bir araştırma. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi (Gazi BESBD)*, 11(3), 35-48.
- Erten, R. (2006). Türk sporunun yapısal düzeni. *Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10(1), 117-136.
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM). (1993). Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Federasyonlarının teşkilatı çalışma görev yetki ve sorumluluk yönetmeliği (No. 21766). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4157&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- Gök, Y., & Sunay, H. (2010). Türkiye ve Fransa’da uygulanan spor yönetiminin kamu yönetimi açısından karşılaştırılması. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 7-16.
- Karaküçük, S. (1999). Okul yöneticilerinin ders dışı etkinliklere yaklaşımları. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 51-62.
- Kılıçgil, E. (1985). *Sosyal çevre-spor ilişkileri*. Bağırın Yayınevi.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (1997). Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Orta Öğretim Kurumları Spor Yarışmaları Yönergesi (No. 316). <https://www.onceokuloncesi.com/yonetmelik-yonerge-kanun-tuzuk-vb-duyurulari/ilkogretim-kurumlari-orta-ogretim-kurumlari-spor-yarismalari-yonergesi-17143.html>

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2019). Millî Eğitim Bakanlığı Okul Spor Faaliyetleri Yönetmeliği (Tebliğler Dergisi No. 30936). https://spor.gsb.gov.tr/public/OkulSporlari/2019/11/6/OKUL%20SPOR%20FAALİYETLERİ%20YÖNETMELİĞİ-02.11.2019_637086290845921928.pdf

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2024). Mevzuat ve Yönetmelikler. <https://www.meb.gov.tr/mevzuat/>

Oğuzkan, A. F. (1993). *Eğitim terimleri sözlüğü* (Gözden geçirilmiş ve genişletilmiş 3. basım). Türk Dil Kurumu Yayınları.

Resmi Gazete. (2005). Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği (No. 25869). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=9012&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB). (2018). Öğretim Programları. <https://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>

Yapan, H. T. (2007). *Spor ahlakı*. Merkez Ofset.

Yetim, A. (2014). *Sosyoloji ve spor* (6. basım). Berikan Yayınevi.

Yolcu, H. H. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinde sınıf öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim deneyimleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* (AUAd), 6(4), 237-250.